

Απόψεις

Οι επιλογές πολιτικής για το δημογραφικό

4' 11" χρόνος ανάγνωσης

 [Ακούστε το άρθρο](#)

ΓΙΑΝΝΗΣ Μ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

21.08.2022 · 20:45

Η συνεχιζόμενη γήρανση του ελληνικού πληθυσμού, όπως προκύπτει από την προσωρινή ανάλυση της απογραφής του 2021 που πρόσφατα δημοσίευσε η ΕΛΣΤΑΤ, είναι μια κολοσσιαία κρίση. Η σύγκριση της με αντίστοιχα φαινόμενα σε πολλές προηγμένες ευρωπαϊκές χώρες δεν πρέπει να μας επαναπαύει. Αντιθέτως, είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την Ελλάδα. Η Ελλάδα κατέχει την 225η θέση διεθνώς στον ρυθμό αύξησης του πληθυσμού. Ο πληθυσμός της μειώθηκε κατά 383.805 μεταξύ 2011-2021. Αλλά είχε μειωθεί κατά 146.407, από 10.934.097 σε 10.787.690, μεταξύ 2001-2011. Η εξέλιξη εκείνη θα ήταν πολύ δυσμενέστερη εάν δεν είχαν εισέλθει στην Ελλάδα γυναίκες με πολύ μεγαλύτερη γεννητικότητα από γυναίκες που είχαν γεννηθεί στην Ελλάδα.

Η τάση γήρανσης προϋπήρξε της μεγάλης κρίσης 2010-2019, αλλά έχοντας επιδεινωθεί από τη φυγή νεότερων ηλικιών, που τόσο συζητιέται, απαιτεί άμεση αντιμετώπιση πριν είναι αδύνατο να αναστραφεί. Η ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού μεταβάλλεται αργά, και δημογραφικές και άλλες σχετικές πολιτικές που επηρεάζουν τη γεννητικότητα αργούν να έχουν αποτελέσματα.

Ο πληθυσμός, η βάση του ανθρώπινου κεφαλαίου, ορίζει την ίδια τη χώρα, την οικονομική της ζωή και τον ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ. Καινοτομίες δεν υλοποιούνται στο κενό. Η άσκηση αμυντικής πολιτικής εξαρτάται άμεσα από το μέγεθος της χώρας. Αρκεί να συγκρίνουμε την εξέλιξη των πληθυσμών Ελλάδας και Τουρκίας: 2021, 10.433.000 και 85.043.000, έναντι 8.962.000 και 38.370.000, αντιστοίχως, του 1974. Σύγκριση των ΑΕΠ, 1974: 25,4 έναντι 35,7 δισ. (τρέχοντα δολάρια ΗΠΑ). 2021: 216,4 έναντι 692 δισ. (τρέχοντα δολάρια ΗΠΑ), δηλαδή από το 7/10 φθάσαμε στο 3/10!

Με δεδομένο δημόσιο χρέος, η δυνατότητα της χώρας μας να το εξυπηρετήσει είναι ευθέως ανάλογη της δυναμικής του πληθυσμού. Αύξηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού αυξάνει το ΑΕΠ, και φυσικά τον παρονομαστή του λόγου χρέους προς ΑΕΠ. Η μηχανική αυτή σχέση δουλεύει ευεργετικά όταν η ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού δεν επιδεινώνεται. Πιο πολλά άτομα συμβάλλουν οικονομικά, χοντρικά αυτά στις ηλικίες 15-64 που στηρίζουν αυτούς στις ηλικίες 0-14 και άνω των 65. Όπως τονίζει η Τάνια Γεωργιοπούλου, «Κ», 20.7.2022, ανάμεσα στο 1951-2020, ενώ ο πληθυσμός από 0 έως 14 μειώθηκε κατά 0,63 εκατομμύρια, ο πληθυσμός άνω των 65 αυξήθηκε κατά 1,87 και από 85 και άνω κατά 0,35 εκατομμύρια. Επομένως, αναστροφή αυτής της επιδείνωσης απαιτεί αύξηση της γεννητικότητας του ελληνο-ικού πληθυσμού.

Αλλά πώς συμβιβάζεται αυτό με την ανάγκη της αύξησης του ποσοστού των οικονομικά ενεργών ατόμων και ιδιαίτερα των γυναικών, που σωστά επισημάνει και το «Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία» της Επιτροπής Πισσαριδής; Μάλιστα το «Σχέδιο» προτείνει και συγκεκριμένες προτάσεις των οποίων η υλοποίηση μαζί με κίνητρα για αύξηση της γεννητικότητας δεν πρέπει να μεταφραστούν σε ακόμα μεγαλύτερες απαιτήσεις από τον γυναικείο πληθυσμό.

Συγκεκριμένα, η έκθεση τονίζει τη σημασία της διευκόλυνσης της πληρέστερης ένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας. Συνεπώς απαιτούνται έντεχνα μέτρα που διευκολύνουν σε κάποιο βαθμό τη φροντίδα των παιδιών, ώστε να απελευθερωθούν οι γυναίκες στις συγκεκριμένες ηλικίες που για παραδοσιακούς λόγους επιβαρύνουν περισσότερο τον γυναικείο πληθυσμό.

Η μέση ηλικία στην οποία οι Ελληνίδες γίνονται μπότερες αυξήθηκε από 26,1 το 1980 σε 31,5 το 2017, και έχει φτάσει στην 9η ψηλότερη θέση στις χώρες του ΟΟΣΑ. Και η τάση αυτή μάλλον θα ενταθεί, διότι η Ελλάδα όντας πολιτιστικά σχετικά συντηρητική έχει ακόμα δρόμο να διανύσει. Αλλά οι ηλικίες 25-44 είναι εκείνες στις οποίες γυναίκες με φρέσκα προσόντα, εμπειρία και δεξιότητες έχουν πολλά να προσφέρουν στην οικονομική ζωή.

Και η γεννητικότητα αλλά και η παρουσία των γυναικών παραγωγικών ηλικιών στην οικονομική ζωή πρέπει να αυξηθούν.

Το δίλημμα θα μπορούσε δυνητικά να μετριαστεί κάπως μετά την εμπειρία της πανδημίας και την τεράστια επιτυχία της εργασίας από το σπίτι που οι καινούργιες τεχνολογίες επέτρεψαν. Και τα επαγγέλματα στους τομείς των υπηρεσιών, που ευνοούνται ιδιαίτερα από τις τεχνολογίες αυτές, συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με αυτά με μεγάλη παρουσία γυναικών. Αλλά η διεθνής εμπειρία πιστοποιεί ότι οι εργαζόμενες μπότερες ανέλαβαν δυσανάλογο βάρος για τη φροντίδα των παιδιών απ' ό,τι οι άνδρες κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Το δημογραφικό δίλημμα είναι αμείλικτο: και η γεννητικότητα αλλά και η παρουσία των γυναικών παραγωγικών ηλικιών στην οικονομική ζωή πρέπει να αυξηθούν. Η Γαλλία αντιμετωπίζοντας σχετική δημογραφική κρίση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο βοηθήθηκε με μέτρα πολιτικής υπέρ των familles nombreuses.

Υπάρχει όμως και άλλη επιλογή: αποδοχή μεταναστευτικής πολιτικής! Όπως ανέφερα στην αρχή του κειμένου αυτού, δεινότερα δημογραφικά αποτελέσματα στην Ελλάδα αποφεύχθηκαν στο πρόσφατο παρελθόν μόνο επειδή οι μετανάστριες είχαν πολύ μεγαλύτερη γεννητικότητα από γηγενείς γυναίκες. Πολλές έρευνες με στοιχεία από τις ΗΠΑ, την Ιταλία, το Χονγκ Κονγκ καθώς και άλλες χώρες τεκμηριώνουν αυστηρά ότι εισροές ανειδίκευτων μεταναστριών που απασχολούνται σε οικιακές εργασίες και φροντίδα των μικρών παιδιών οδηγούν στην αύξηση και της γεννητικότητας και της προσφοράς εργασίας των γηγενών γυναικών με προσόντα και δεξιότητες.

Συχνά ξεχνάμε ότι η γονιδωματική σύνθεση του ελληνικού πληθυσμού είναι αποτέλεσμα μεγάλων ιστορικών αλλαγών ανά τους αιώνες, που την έχουν εμπλουτίσει. Όπως τονίζει ο Στ. Αντωνάρακης, «Κ», 24.7.2022: «Οι διαφορές αυτές μας κάνουν πλουσιότερους, δυνατότερους, πιο φρέσκους, πιο ενδιαφέροντες και με εξελικτικό πλεονέκτημα απέναντι στο διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Η ποικιλομορφία είναι η ελπίδα και το μέλλον μας».

Δεν θα μπορούσα να το πω πιο εύστοχα!

* Ο κ. Γιάννης Μ. Ιωαννίδης είναι καθηγητής Οικονομικής στην Εδρα Neubauer του Πανεπιστημίου Tufts, αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

Σχετικά άρθρα

Γαλλία: Οδηγός ταξί κατηγορείται ότι έκλεψε χρήματα και αποσκευές του Βρετανού ΥΠΕΞ

Ψυχρή αποτίμηση του εμβολιασμού

Ο Ζελένσκι περιμένει τον Πούτιν – Κλειστά χαρτιά από το Κρεμλίνο

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εταιρικό Προφίλ

Ταυτότητα

Δημοσιογράφοι

Ιστορικό Αρχείο

Δελτία Τύπου

Σημεία Πώλησης

Έντυπη Έκδοση

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Συχνές ερωτήσεις

Αίθουσα Σύνταξης

Κοινωνικές Αναγγελίες

Προαγγελία γάμου

Στοιχεία Επικοινωνίας

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Πακέτα Συνδρομής

Ομαδικές Συνδρομές

Εξυπηρέτηση Συνδρομητών

Εγγραφείτε

ePaper

Ξεφυλλίστε την έντυπη έκδοση

Newsletters

Τα νέα μας στο inbox σας

Εκδόσεις

Όλες οι εκδόσεις μας

Καθημερινή Summits

Συνέδρια διεθνούς βεληνεκούς

Όροι χρήσης

Πνευματική Ιδιοκτησία Περιεχομένου

Προστασία προσωπικών δεδομένων

Πολιτική cookies

Προτιμήσεις απορρήτου

Powered by:

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: ΝΕΕΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε. © 2014 - 2023